

بررسی رابطه خوانایی گزارشگری مالی و همزمانی قیمت سهام

آدینه خسرویان

کارشناس ارشد حسابداری و هنرآموز آموزش و پرورش کرمانشاه
atefehkhosravain72@gmail.com

شماره ۷۸ / بهار ۱۴۰۲ (جلد اول) / صص ۴۰-۵۳
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره ششم)

چکیده

همزمانی قیمت بیانگر آن محدوده‌ای از بازده‌ای شرکت را که توسط بازدهی بازار و صنعت توضیح داده می‌شود را توضیح می‌دهد و استفاده از همزمانی قیمت کم به معنی تأثیر کم اطلاعات صنعت بر روی قیمت می‌باشد. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و همزمانی قیمت سهام است. جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بغداد و نمونه مورد مطالعه، شامل ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده طی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ است. روش پژوهش توصیفی و از نظر ارتباط بین متغیرها ترکیبی از علی-همبستگی است و از نظر هدف کاربردی است. برای پردازش و آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیونی و داده‌های تابلویی و همچنین مدل اثرات ثابت استفاده شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه نشان داد که خوانایی گزارشگری مالی با همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: همزمانی قیمت سهام، بورس اوراق بهادار، خوانایی گزارشگری مالی.

مقدمه

همزمانی قیمت بیانگر آن محدوده‌ای از بازده‌ای شرکت را که توسط بازدهی بازار و صنعت توضیح داده می‌شود را توضیح می‌دهد و استفاده از همزمانی قیمت کم به معنی تأثیر کم اطلاعات صنعت بر روی قیمت می‌باشد. در نتیجه قیمت سهام، اطلاعات مربوط به بازار خاص شرکت یا صنعت مرتبط با شرکت را به‌طور غیر واقعی نشان می‌دهد. شلیور و ویشنی^۱ اثبات می‌کنند که موضع‌گیری مدیران به آن‌ها اجازه می‌دهد تا قراردادهای سرمایه‌گذاری‌های ویژه‌ای را با استفاده از ارتباطات خاص انجام دهند که امکان آن برای سرمایه‌گذاران خارج از شرکت دشوار است. در صورتی که نظارت‌کننده‌ای بر صورت‌های مالی و عاملی برای کاهش تضاد منافع نباشد، ممکن است انحرافات بااهمیتی در صورت‌های مالی وجود داشته باشد (نورنژاد، ۱۳۹۵).

گزارش‌های مالی با مقاصد عمومی، باید اطلاعات را به‌نجوی ارائه دهند که پاسخگوی نیازها و متناسب با دانش پایه‌ای استفاده‌کنندگان آن‌ها و بیان‌کننده ماهیت اطلاعات ارائه‌شده باشد. گزارش‌های مالی برای رفع نیازهای استفاده‌کنندگان مختلف با میزان آگاهی متفاوت از فعالیت‌های واحد گزارشگر تهیه می‌شود. از این‌رو، اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی به‌طور عموم بر اساس این فرض تهیه می‌شود که استفاده‌کنندگان از دانش متعارفی درباره فعالیت‌های واحد

¹ Shleifer & Vishny

گزارشگر و نحوه حسابداری برخوردارند و همچنین، توانایی مطالعه اطلاعات و تمایل به انجام این کار را نیز دارند (هیئت استانداردهای حسابداری مالی^۱، ۲۰۱۰). در عین حال، اطلاعات پیچیده‌ای که برای رفع نیازهای استفاده‌کنندگان مربوط تلقی می‌شود، نباید به بهانه اینکه درک آن برای برخی از استفاده‌کنندگان مشکل است، از صورت‌های مالی حذف شود؛ گرچه این گونه اطلاعات نیز باید تا حد امکان به گونه‌ای ساده ارائه شود. کیفیت گزارشگری مالی فقط در قالب اعداد بیان نمی‌شود و شامل متن نیز هست. بر این اساس، هرچه خوانایی صورت‌های مالی بیشتر باشد، کیفیت آن افزایش می‌یابد؛ در نتیجه به درک بهتر سرمایه‌گذاران منجر می‌شود (علی‌خانی، ۱۳۹۶).

همزمانی بازده سهام، نشان‌دهنده این است که تا چه حد بازده بازار و صنعت، تغییرات بازده سهام شرکت را شرح می‌دهد. با توجه به این تعاریف، می‌توان گفت همزمانی قیمت برابر است با نسبت ریسک سیستماتیک تقسیم بر ریسک غیرسیستماتیک. علاوه بر این، می‌توان گفت شرکت‌هایی که همزمانی بازده سهام پایین را نشان می‌دهند که قیمت آن‌ها وابستگی کمتری به حرکت بازار دارد؛ چون مقدار بیشتری اطلاعات خاص شرکتی وجود دارد که فعالان بازار به آن اطمینان می‌کنند (جانسون^۲، ۲۰۱۵). بالا بودن همزمانی در قیمت سهام یا پایین بودن نوسان نرخ بازده به دلایل زیر ایجاد شود: اول آنکه، با وجود اینکه بسیاری از بازارهای نوظهور دارای قواعد افشا می‌باشند یا دستورالعمل‌های مشابه با بازارهای توسعه یافته در این خصوص دارند، این دستورالعمل‌ها و الزامات اغلب بطور کامل الزام‌آور نیستند و به اجرا در نمی‌آیند. در درجه دوم، ساختار مالکیت شرکت‌ها در بازارهای نوظهور به‌طور عمده به گونه‌ای است که توسط دولت تامین مالی می‌شوند. با توجه به نکات ذکر شده و چنین حضور چشمگیری که نهادها در بازارهای مالی ایفا می‌کنند، مطالعه اثرات حضور آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

مدیران در گزارش‌های مالی، برخی اطلاعات را از استفاده‌کنندگان پنهان می‌کنند که نشان می‌دهد نمی‌توان انتظار داشت اطلاعات گزارش‌های مالی به گونه کامل در قیمت‌های سهام متبلور شود. در مواجهه با هزینه‌های بالای پردازش اطلاعات مرتبط با گزارش‌های سالیانه‌ای که خواندن و درک آن دشوار است، استفاده‌کنندگان آن سهام را بر مبنای اطلاعات بازار (و صنعت و کمتر با توجه به اطلاعات خاص شرکتی) دادرست می‌کنند که پیامد آن افزایش همزمانی قیمت سهام است. با توجه به موارد بیان شده هدف اصلی پژوهش حاضر این است که تا چه اندازه خوانایی گزارشگری مالی با همزمانی قیمت سهام رابطه معناداری دارد؟

مبانی نظری پژوهش

خوانایی گزارشگری مالی

انسان در تمام طول تاریخ برای شناخت پدیده‌ها و کاهش ابهام پیرامون ناشناخته‌ها به اطلاعات نیازمند بوده به‌طوری که آغاز تاریخ بشر با توانایی او در انباشت اطلاعات و مبادله آن مقارن بوده است. در یک واحد اقتصادی کار اصلی مدیر تصمیم‌گیری است و مبنای تصمیم‌گیری نیز وجود اطلاعات است به‌طوری که بدون اطلاعات درست نمی‌توان تصمیم‌های منطقی اتخاذ نمود. بنابراین اطلاعات چیزی است که ابهام را کاهش می‌دهد و انسان را به تصمیم‌گیری منطقی و درست وا می‌دارد. انسان پیش از شروع هر کاری به عاقبت آن کار می‌اندیشد و سپس راهکار مناسب را تعیین می‌کند به‌خصوص اینکه تصمیم‌گیری مربوط به مسائل مالی باشد لذا کسب اطلاعات بهنگام، صحیح و در خور اتکاء مربوط به فعالیت‌های مالی بنگاه‌های اقتصادی یکی از شرط‌های اولیه ورود مردم به سرمایه‌گذاری است (تالانه، ۱۳۸۶).

¹ FASB (Financial Accounting Standards Board)

² Johnston

بنابراین اطلاعاتی که در فرایند گزارشگری مالی مؤسسه‌ها فراهم می‌شود باید به گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذاران را در ارزیابی عملکرد مدیریت، از لحاظ حفظ و بکارگیری بهینه منابع یاری دهد (مجتهدزاده، ۱۳۹۱). نمایندگان سهامداران یعنی مدیران به مثابه حافظان ثروت و منابع ملی سهامداران و سرمایه‌گذاران در بنگاه‌های اقتصادی تلقی می‌شوند از این رو ضروری است که مدیران حداقل در پایان هر سال مالی گزارش‌های جامعی از نتیجه عملیات و اقدامات خود را که دربرگیرنده وضع مالی و نتیجه فعالیت مدیران است به طور صحیح و شفاف در اختیار سهامداران قرار دهند. اشخاص، مؤسسه‌ها و سازمان‌های گوناگون از لحاظ هدف و نوع فعالیت، شکل حقوقی و نوع مالکیت تفاوت‌های بسیاری با یکدیگر دارند اما در تمامی مؤسسات یک جنبه مشترک وجود دارد و آن لزوم قضاوت درباره گذشته و تصمیم‌گیری نسبت به آینده است. در تصمیم‌گیری مربوط به امور مالی، هر واحد تجاری باید سیستمی را بکارگیرد که اطلاعات قابل اعتماد و مؤثر بر تصمیم‌های مالی را به موقع فراهم و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار دهد. سیستمی که اطلاعات مالی یک مؤسسه را گردآوری و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار می‌دهد سیستم حسابداری است که در ادامه به عملکردهای یک سیستم حسابداری اشاره می‌شود (رضایی، ۱۳۹۰).

خوانایی متون و سنجش آن

خوانا بودن، به معنای احتمال موفقیت خواننده در خواندن و درک یک متن یا نوشته است. هدف اولیه از مطالعه خوانایی، تخمین سختی خوانش و درک یک مطلب برای یک جامعه خاص نظیر کودکان دانش‌آموز، افراد مشغول یادگیری زبان خارجی، افراد دارای معلولیت ذهنی که توانایی مطالعه دارند و ... است که این هدف از طریق مطالعه ویژگی‌های زبانی یک متن تحقق می‌یابد (فرانکوویس^۱، ۲۰۱۵). میزان خوانایی متون بایستی با توانایی خواننده‌های که متن برای وی نگارش می‌گردد همخوانی داشته باشد.

جذب پس‌اندازهای راکد و سوق دادن آن‌ها به سوی واحدهای تولیدی و ایجاد امکانات برای مشارکت عموم مردم در توسعه صنایع و سهام شدن در سود کارخانجات از اهداف اصلی بورس اوراق بهادار هر کشور به‌شمار می‌رود به‌طوری که سازمان مذکور می‌تواند به‌عنوان یک اهرم در کنترل نرخ تورم و افزایش نرخ سرمایه‌گذاری، نقش حساسی را در جامعه ایفا نماید. بنابراین جهت نیل به این هدف سازمان مذکور باید بتواند اعتماد سرمایه‌گذاران را به سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه جلب کند. این امر نیز تابع وجود یک بازار سرمایه شفاف و روشن است. شفافیت بازار سرمایه خود در گرو گزارشگری مالی درست و به‌موقع شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است و بدون وجود چنین اطلاعاتی، استفاده‌کنندگان نمی‌توانند فرصت‌ها و خطرات سرمایه‌گذاری را به‌موقع تشخیص دهند (اعتمادی، ۱۳۸۲).

گزارشات مالی محصول نهایی سیستم حسابداری بوده و به‌علت اهمیتی که برای استفاده‌کنندگان به‌خصوص صاحبان سهام دارد روندی رو به رشد داشته و همواره مورد توجه انجمن‌های مختلف حسابداری بوده است. قبل از تشکیل کمیسیون بورس و اوراق بهادار اغلب مؤسسه‌ها و واحدهای تجاری به‌صورت داوطلبانه گزارشات مالی خود را تهیه و منتشر می‌کردند. علت این افشاهای ارادی را می‌توان جلب اعتماد عمومی، معرفی مؤسسه به عموم و سرمایه‌گذاران و در نهایت جلب سرمایه و سرمایه‌گذاران دانست اما پس از بحران (۱۹۲۹) و پس از تأسیس کمیسیون بورس و اوراق بهادار در سال (۱۹۳۳) گزارشگری مالی به‌صورت یک الزام قانونی برای مؤسسات درآمد. در رابطه با الزامات گزارشگری مالی

¹ Fakhfakh

این نکته نیز حائز اهمیت است که علاوه بر الزامات کمیسیون بورس و اوراق بهادار الزامات دیگری نیز جهت گزارشگری مالی وجود دارد که به الزامات بازار معروفاند و عبارتاند از الزامهای بازار سرمایه و الزامهای بازار کار (فاستر^۱، ۱۹۸۶).

همزمانی قیمت سهام

جانسون^۲ (۲۰۱۵) همزمانی قیمت سهام را این گونه تعریف می کند: درجه ای از اطلاعات بازار و صنعت است که در قیمت سهام شرکت منعکس می شود. همچنین دورنرف و مورک و یونگ^۳ (۲۰۰۳) و پیتروسکی و رولستون^۴ (۲۰۰۴) همزمانی بازده سهام را این گونه تعریف کرده اند: نشان دهنده این است که تا چه حد بازده بازار و صنعت، تغییرات بازده سهام شرکت را شرح می دهد. با توجه به این تعاریف، می توان گفت همزمانی قیمت برابر است با نسبت ریسک سیستماتیک تقسیم بر ریسک غیرسیستماتیک. رفتار قیمت سهام از دو عامل حرکت بازار و اطلاعات خاص شرکتی تبعیت می کند. حرکت بازار که متأثر از عوامل مختلف اعم از مسائل داخلی و خارجی و سیاسی و ... خواهد بود و اطلاعات خاص شرکتی که مربوط به عوامل خود شرکت است. اعتماد بیشتر سرمایه گذار به سود شرکت وابسته به اطلاعات خاص شرکتی بیشتر است. اعتماد بیشتر سرمایه گذار به سود شرکت وابستگی بیشتری به اطلاعات خاص شرکتی دارد و در صورتی که ارتباط بین بازده شرکت و بازده بازار (همزمانی قیمت) پایین باشد، نشان دهنده بیشتر بودن اطلاعات خاص شرکتی است. بنابراین می توان گفت پایین بودن همزمانی بازده سهام شرکتها، در واقع بیانگر این موضوع است که قیمت آنها وابستگی کمتری به حرکت بازار دارد، چون مقدار بیشتری از اطلاعات خاص شرکتی وجود دارد که فعالان بازار به آن اطمینان می کنند.

رول^۵ (۱۹۸۸)، بیان داشت فقدان قدرت توضیحی، اطلاعات خاص شرکتی را افزایش می دهد. رول این نکته را روشن کرد که حرکت سهام بستگی به مقدار نسبی اطلاعات شرکت و بازار دارد که در قیمت سهام منعکس می شود. توجه به این نکته که قدرت توضیحی، شاخص های بازار و صنعت که مقدار نسبی اطلاعات بازار، صنعت و اطلاعات خاص شرکتی را در بر می گیرد، در قیمت سهام منعکس می شود (جانسون، ۲۰۱۵). در حالی که همزمانی قیمت سهام شرکت به طور کلی شامل شاخص یک بازار و یک صنعت است. به طور منطقی استفاده از همزمانی قیمت در حالتی که بازده و ویژگی های شرکت از طریق عوامل چندگانه تعیین شود، می تواند به عنوان یک معیار اطلاعات خاص شرکتی استفاده شود. از R^2 می توان به عنوان یک معیار اطلاعات خاص شرکتی استفاده کرد. همانطور که نسبتاً بیشتر عوامل خاص شرکتی در قیمت منعکس می شود، بتای بازار در حجم کاهش و لاندا در حجم افزایش می یابد. افزایش در لاندا، واریانس خطای مدل قیمت گذاری را افزایش می دهد که باعث کاهش R^2 می شود. علاوه بر این، کاهش بتای بازار، باعث کاهش واریانس مقدار پیش بینی شده می شود که R^2 را کاهش می دهد. رول (۱۹۸۸) دریافت وقتی روزهایی را که شرکت در رسانه های مالی ذکر می شود را حذف کند، R^2 بهبود می یابد.

فرنچ^۶ و رول (۱۹۸۶) در بررسی خود مشاهده کردند واریانس بازده در طول دوره تجاری عادی به طور قابل ملاحظه ای بالاتر از واریانس بازده در طول دوره غیرتجاری است. آنها نتیجه گرفتند که افزایش نوسانات، به دلیل بیشتر بودن اطلاعات خاص شرکتی، نسبت به پارازیت که به طور عموم در فرآیند معاملات به وجود می آید، اغلب در قیمت منعکس

¹ FASTER

² Johnson

³ Durnf & Mark and ions

⁴ Puvtrvsky & Wellstone

⁵ Role

⁶ French

می‌شود. دورنف و مورک و یونگ (۲۰۰۳) به بررسی میزان بازده که منعکس کننده سود آتی برای R^3 پایین شرکت‌ها است، پرداختند. آن‌ها فرض کردند اطلاعات محرمانه‌ای که سرمایه‌گذاران جمع‌آوری می‌کنند، پیرامون درآمد آینده شرکت است. مطابق با این فرض، آن‌ها دریافتند که بازده برای R^2 پایین شرکت‌ها، ارتباط بیشتری با درآمد آینده شرکت دارد. این مطالعات شواهدی ارائه می‌دهد که همزمانی قیمت پایین به‌طور نسبی به اطلاعات خاص شرکتی بیشتر مربوط می‌شود (جانسون، ۲۰۱۵).

پیتروسکی و رولستون (۲۰۰۴) با استفاده از همزمانی قیمت به تجزیه و تحلیل مقدار نسبی اطلاعات خاص شرکتی که در قیمت منعکس می‌شود پرداختند که متوجه شدند معاملات درون‌گروهی و سرمایه‌گذاران نهادی به‌طور کلی اطلاعات خاص شرکتی بیشتری برای بازار فراهم می‌کنند. در حالی که بسیاری از شواهد مطابق با تفسیر همزمانی قیمت سهام به‌عنوان یک معیاری از مقدار نسبی اطلاعات خاص شرکتی است که در قیمت سهام منعکس می‌شود، اما تعداد کمی از مطالعات وجود دارد که استدلال می‌کنند همزمانی قیمت به‌جای اطلاعات خاص شرکتی، پارازیت موجود در فرآیند معاملات را در خود جای می‌دهد. در تلاش برای تطبیق تفاوت در یافته‌های تجربی همزمانی قیمت، لی و لئو^۱ (۲۰۰۷) یک مدل از ریسک غیرسیستماتیک ارائه دادند. آن‌ها نشان دادند که ریسک غیرسیستماتیک را می‌توان به دو جزء پارازیت و جزء اطلاعاتی تجزیه کرد. آن‌ها بیشتر جزء اطلاعاتی را به دو بخش به‌روزرسانی اطلاعات و بخش تحلیل عدم اطمینان تجزیه کردند. ارزشمندی (کیفیت ارائه اطلاعات) قیمت با اجزای پارازیت کاهش می‌یابد، اما با جزء اطلاعات رابطه برعکس دارد (جانسون، ۲۰۱۵).

پیشینه پژوهش

محمدی و کریمی‌دلدار (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص‌های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و یافته‌های و نتایج پژوهش: نتایج فرضیه نخست پژوهش نشان داد که ضریب متغیر نرخ تورم برابر -0.039 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.023 که کمتر از پنج درصد است، معنی‌دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ تورم بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و منفی دارد. فرضیه دوم نشان داد که ضریب متغیر نرخ بهره برابر 0.025 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.014 که کمتر از پنج درصد است، معنی‌دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ بهره بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبت دارد. فرضیه سوم نشان داد که ضریب متغیر نرخ ارز برابر 0.190 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.000 که کمتر از پنج درصد است، معنی‌دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ ارز بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبتی دارد. فرضیه چهارم نشان داد که ضریب متغیر مسئولیت اجتماعی برابر -0.257 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.205 که بیشتر از پنج درصد است، معنی‌دار نمی‌باشد که نشان می‌دهد شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد.

برزگری خانقاه و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی اثر تعاملی ریسک مالیاتی و مسئولیت اجتماعی بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و تأثیر مسئولیت اجتماعی بر ارزش شرکت، مستقیم، ولی اثر تعاملی ریسک مالیاتی و مسئولیت اجتماعی بر ارزش شرکت، معنادار نیست. همچنین در مقایسه الگوها نشان داده شد که الگوی پنج عاملی بازار تأثیر متغیر مستقل بر وابسته را بهتر از سایر الگوهای این پژوهش توضیح می‌دهد.

¹ Lee & Leo

کمالی دهکردی (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی تأثیر نقش تعدیل گری مالکیت دولتی، کیفیت حسابرسی و عدم شفافیت شرکت بر رابطه بین سیاست متهورانه مالیاتی و همزمانی قیمت سهام پرداخت و یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سیاست متهورانه مالیاتی و همزمانی قیمت سهام رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. افزون بر این، سایر یافته‌های پژوهش حاکی از وجود اثر تعدیل کنندگی معنادار مالکیت دولتی، کیفیت حسابرسی و عدم شفافیت شرکت بر رابطه بین سیاست متهورانه مالیاتی و همزمانی قیمت سهام است. این پژوهش به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند تا تصمیمات سرمایه‌گذاری بهتری از منظر مالیات داشته باشند.

خانی معصوم‌آبادی و رجب‌دری (۱۳۹۸)، در پژوهشی به بررسی رابطه ناخوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان پرداختند و یافته‌ها نشان داد که با افزایش خوانایی گزارش‌های مالی، سیاست مالیاتی متهورانه کاهش می‌یابد. همچنین، با افزایش سطح سیاست مالیاتی متهورانه، خوانایی گزارش‌های مالی کاهش خواهد یافت. در نتیجه، در راستای شفافیت و خوانایی بیشتر و همچنین، کنترل سیاست مالیاتی متهورانه، توجه بیشتر به این دو متغیر توسط نهادهای ناظر و سرمایه‌گذاران ضروری است.

اوتز^۱ (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین مسئولیت اجتماعی شرکت با همزمانی قیمت سهام و ریسک سقوط قیمت سهام پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت با همزمانی قیمت سهام و ریسک سقوط قیمت سهام ارتباط وجود دارد.

ضیا^۲ (۲۰۱۹)، در پژوهشی به بررسی عوامل تعیین‌کننده همزمانی قیمت سهام پرداخت و نتایج پژوهش نشان داد که افزایش سرمایه در بازار همزمانی قیمت سهام را افزایش می‌دهد، در حالی که افزایش غلظت و نوسانات بازار تمایل به همزمانی را کاهش می‌دهد.

سانگبین و همکاران^۳ (۲۰۱۹)، در پژوهشی به بررسی افشای مسئولیت اجتماعی و ریسک سیستماتیک با نقش تعدیلی تنوع جغرافیایی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که تنوع جغرافیایی به‌عنوان نقش تعدیل‌کننده بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و ریسک سیستماتیک تأثیر مثبت معنی‌داری دارد.

هو و همکاران^۴ (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و هزینه تحقیق و توسعه و تأثیر آن بر بازده سهام پرداختند. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن است که عملکرد مثبت و گزارشگری مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بورس چین باعث افزایش ارزش و بازده سهام واحدهای تجاری می‌گردد و از طریق بهبود تصویر اخلاقی شرکت، منجر به جلب اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به پروژه‌های تحقیق و توسعه می‌شود. افزون بر این آنان نشان دادند با افزایش سطح افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌عنوان یک مکانیزم اثرگذار، تأثیر افشای هزینه تحقیق و توسعه بر عملکرد شرکت و بازده سهام افزایش می‌یابد.

فاروق و البنان^۵ (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی ارتباط متقابل همزمانی قیمت سهام و نسبت پرداخت سود سهام نقدی پرداختند و نتایج تحقیق حاکی از آن بود که بین نسبت پرداخت سود سهام و همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

¹ Utz

² Zia

³ Sungbeen & et al

⁴ Ho & et al

⁵ Farooq & Elbannan

بلانکو و دنول^۱ (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی تأثیر خوانایی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌ها بر احتمال گزارشگری متقلبانانه پرداختند و یافته‌های پژوهش آنان نشان داد شرکت‌های دارای گزارش‌های مالی با خوانایی و قابلیت مقایسه کمتر، احتمالاً بیشتر از سایر شرکت‌ها به ارتکاب تقلب در صورت‌های مالی اقدام می‌کنند.

فرضیه پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش و همچنین به منظور دستیابی به اهداف پژوهش، فرضیه ذیل ارائه می‌گردد. خوانایی گزارشگری مالی با همزمانی قیمت سهام رابطه معناداری دارد. الگوی پژوهش از نوع رگرسیون چندگانه است. بنابراین، مدل زیر برای انجام آزمون فرضیه انتخاب شده است: معادله (۱):

$$\text{Synch}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{READ}_{it} + \beta_2 \text{SIZE}_t + \beta_3 \text{LEV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در معادله فوق:

Synch: شاخص همزمانی قیمت سهام شرکت i در سال t ؛

READ: شاخص خوانایی گزارشگری مالی شرکت i در سال t ؛

SIZE: اندازه شرکت i در سال t ؛

LEV: اهرم مالی شرکت i در سال t ؛

تعریف متغیرها به صورت عملیاتی به شرح زیر است:

خوانایی گزارشگری مالی

خوانایی گزارشگری مالی به عنوان متغیر تعدیل‌گر پژوهش حاضر در نظر گرفته شده است. برای اندازه‌گیری آن مطابق با پژوهش بلانکو و دنول (۲۰۱۷) و حسن^۲ (۲۰۱۷) از دو شاخص زیر استفاده شده است که روایی و اعتبار آن را برای سنجش خوانایی متون فارسی، برخی پژوهشگران داخلی نظیر فضل‌الهی و ملکی‌توانا (۱۳۸۹) و دیانی (۱۳۷۹) تأیید کرده‌اند. شاخص اول خوانایی گزارشگری مالی، شاخص فوگ است که تابعی از دو متغیر طول جمله (بر حسب کلمات) و کلمات پیچیده (تعریف شده به صورت تعداد کلمات با سه یا چند بخش) است که به صورت رابطه زیر محاسبه می‌شود: رابطه (۱):

(میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات پیچیده) $\times 0.4 =$ شاخص فوگ

فرایند و نحوه تعیین سطح خوانایی گزارش‌های مالی در شاخص فوق به ترتیب زیر است:

(۱) انتخاب یک نمونه یکصد کلمه‌ای از ابتدا، یک نمونه یکصد کلمه‌ای از وسط و یک نمونه یکصد کلمه‌ای از اواخر گزارش به صورت تصادفی.

(۲) شمارش تعداد جمله‌های هر یک از نمونه‌ها.

(۳) مشخص کردن متوسط طول جملات از طریق تقسیم تعداد کلمات به تعداد جمله‌های کامل هر نمونه یکصد کلمه‌ای.

¹ Blanco & Dhole

² Hassan

۴) شمارش تعداد کلمات سه‌هجایی و بیش از سه‌هجایی موجود (کلمات پیچیده) در هر کدام از متون یک‌صد کلمه‌ای.
۵) جمع کردن تعداد کلمات پیچیده با تعداد متوسط کلمات در جملات.
۶) ضرب کردن حاصل جمع تعداد کلمات دشوار و متوسط کلمات در جملات با عدد ثابت ۰/۴.
۷) انجام محاسبات بندهای ۴، ۵، ۶ برای دو نمونه یک‌صد کلمه‌ای دیگر.
۸) محاسبه میانگین نتایج هر سه نمونه از طریق جمع کردن و تقسیم به تعداد.
رابطه بین شاخص فوگ و سطح خوانایی بدین شرح است که: $FOG \geq 18$; یعنی متن قابل خواندن نیست و بسیار پیچیده است؛ ۱۴-۱۸ (متن سخت)؛ ۱۲-۱۴ (متن مناسب)؛ ۱۰-۱۲ (متن قابل قبول) و ۸-۱۰ (متن آسان) است. از آنجا که مقادیر بیشتر شاخص فوق، بیانگر میزان خوانایی کمتر گزارش‌های مالی است؛ بنابراین، مقدار محاسبه‌شده در عدد منفی یک (۱) ضرب می‌شود، تا معیار مستقیمی از شاخص خوانایی گزارشگری مالی به‌دست آید (رضایی پسته نوئی و صفری گرایلی، ۱۳۹۷).

همزمانی قیمت سهام

برای سنجش همزمانی قیمت از مدل پیوتروسکی و رولستون^۱ (۲۰۰۴) تبعیت شده است:
رابطه (۲):

$$\text{Synch} = \log \left(\frac{R^2}{1 - R^2} \right)$$

R^2 در معادله فوق، ضریب تعیین حاصل از تغییرات دو عامل، بازده ماهانه بازار و صنعت در یک سال مالی و تأثیر آن بر بازده ماهانه سهام شرکت است.
رابطه (۳):

$$R_{i,t} = \alpha + \beta R_{M,t} + \gamma R_{I,t} + e$$

$R_{i,t}$ بازده سهام شرکت i برای ماه t .

$R_{M,t}$ بازده بازار شرکت i برای ماه t .

$R_{I,t}$ بازده صنعت شرکت i برای ماه t .

معادله فوق برای دوره ۱۲ ماهه در هر سال برآورد شده است. در معادله فوق R^2 به عنوان مقیاسی برای سنجش همزمانی قیمت عمل می‌کند (کامیابی و پرهیزگار، ۱۳۹۵).

متغیر کنترلی

اندازه شرکت

از آنجایی که ارزش بازار سهام، نسبت به سایر متغیرهای این پژوهش عدد بزرگی است، جهت استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها از لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام استفاده شده است (نمازی و همکاران، ۱۳۸۸).
رابطه (۴):

اندازه شرکت $\text{Ln} =$ تعداد سهام \times قیمت سهام

¹ Pylvtrvsky & Wellstone

اهرم مالی

در این پژوهش، برای اندازه‌گیری اهرم مالی شرکت از تقسیم ارزش بدهی‌های جاری بر کل دارایی‌ها استفاده می‌شود (جهانخانی و پارسائیان، ۱۳۸۹).

رابطه (۵):

$$\text{اهرم مالی} = \text{BV} / \text{Total Assets}$$

$$\text{BV} = \text{ارزش بدهی‌های جاری}$$

$$\text{Total Assets} = \text{ارزش کل دارایی‌ها}$$

روش شناسی پژوهش

با توجه به این که داده‌ها مربوط به اطلاعات شرکت‌های واقعی بوده و نتایج آن می‌تواند راه‌گشای تصمیم‌های فعالان بازار سرمایه قرار گیرد از این رو پژوهش کاربردی محسوب می‌گردد. از طرف دیگر به دلیل این که رابطه علی و معلولی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش مورد بررسی قرار خواهد گرفت، لذا از لحاظ انجام، علی پس از وقوع است. از لحاظ نحوه اجرا توصیفی و از لحاظ ارتباط بین متغیرها از نوع همبستگی است. و از نوع جمع‌آوری داده‌ها از نوع پژوهش های کمی و از لحاظ زمان اجرا گذشته‌نگر و همچنین منطق اجرا استقرایی می باشد.

جامعه پژوهش حاضر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ که بالغ بر ۶۲۰ شرکت است، در نظر گرفته شده است. در این پژوهش از حذف سیستماتیک جهت انتخاب نمونه‌ها استفاده شده است.

با توجه به محدودیت‌ها ۱۴۰ شرکت به عنوان نمونه‌ی پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند.

به‌طور کلی اطلاعات و داده‌های این پژوهش با استفاده از دو روش کتابخانه‌ای و اسناد سازمانی گردآوری شده است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش در مورد ویژگی‌های نمونه آماری و شاخص‌های مربوط به صورت‌های مالی اعضای نمونه آماری بحث و بررسی صورت گرفته است که در ادامه به آنها در دو بخش جداگانه پرداخته شده است.

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به‌وسیله آنها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. لازم به ذکر است که پس از حذف داده‌های پرت و مرتب‌سازی داده‌ها، تعداد شرکت-سال‌های متغیرهای پژوهش با اندکی کاهش مواجه شده است.

جدول (۲): شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	نماد	تعداد سال-شرکت	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
خوانایی گزارشگری مالی	READ	۷۰۰	۱۳/۶۰۱	۱۲/۷۵	۰/۷۹۳	۲۰/۳۱۰	۷/۴۶۲
سطح مسئولیت اجتماعی	CSR	۷۰۰	۰/۳۵۷	۰/۳۴۱	۰/۱۸۶	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰
همزمانی قیمت سهام	Synch	۷۰۰	۱/۳۵۶	۱/۱۴۹	۰/۷۸۱	۳/۲۶۹	۰/۲۷۹
اندازه شرکت	SIZE	۷۰۰	۱۱/۴۷	۱۱/۳۳	۱/۵۸۷	۱۳/۵۵	۶/۴۱۳
اهرم مالی	LEV	۷۰۰	۰/۳۵۸	۰/۳۵۱	۰/۱۱۳	۰/۵۶۴	۰/۰۴۶

در مطالعه حاضر روش برآورد مدل براساس داده‌های تابلویی است. این روش تلفیقی از اطلاعات سری زمانی (۱۳۹۶-۱۴۰۰) و داده‌های مقطعی ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار) می‌باشد. تمامی ارقام محاسبه شده برای هر

یک از متغیرهای مدل بر حسب میلیون ریال می‌باشد. برنامه‌ی نرم‌افزاری مورد استفاده در این پژوهش، برنامه نرم‌افزاری ایویوز ۹ می‌باشد. مدل‌های برآورد شده با توجه به فرضیه‌های ارائه شده به صورت مدل رگرسیون چندمتغیره ارائه شده‌اند.

جدول (۳): نتایج آزمون چاو، جهت تشخیص همگن یا ناهمگن بودن مقاطع

آزمون مدل	F	احتمال آماره F	نتیجه آزمون چاو
مدل پژوهش	۱۲/۰۲۰	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود

همان‌گونه که در جدول (۳)، دیده می‌شود، نتیجه آزمون چاو، نشان می‌دهد که احتمال به دست آمده برای آماره F در مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد است، بنابراین برای آزمون این مدل‌ها، داده‌ها به صورت تابلویی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

آزمون هاسمن

در این آزمون از آماره χ^2 دو با K درجه آزادی استفاده می‌شود اگر چپ دو بدست آمده از مقدار جدول بیشتر بود، H_0 مبنی بر تصادفی بودن رد می‌شود و فرضیه آثار ثابت پذیرفته می‌شود.

جدول (۴): نتایج آزمون هاسمن، جهت تشخیص استفاده از اثرات ثابت یا تصادفی

آزمون مدل	مقدار آماره	احتمال آماره	نتیجه آزمون
مدل پژوهش	۲۴/۵۹۰	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت

طبق نتایج حاصل از آزمون هاسمن برای مدل پژوهش، با توجه به اینکه در ازاء خطای ۵ درصد میزان آماره هاسمن برای مدل پژوهش (۲۴/۵۹۰) شده است و از طرفی میزان سطح معناداری کمتر از ۵ صدم است، لذا H_0 رد می‌شود. H_0 نشان می‌دهد که روش اثرات تصادفی ناسازگار می‌باشد و بایستی از روش اثرات ثابت استفاده شود.

جدول (۵): نتایج آزمون فرضیه

نام متغیر	نماد متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob.
مقدار ثابت	C	۰/۵۲۷	۰/۱۲۵	۴/۱۹۰	۰/۰۰۰۰
خوانایی گزارشگری مالی	β_1 (READ)	-۰/۶۳۸	۰/۲۶۷	-۲/۳۸۹	۰/۰۰۵۷
اندازه شرکت	β_2 (SIZE)	-۰/۱۰۹	۰/۰۴۹	-۲/۲۱۲	۰/۰۰۲۰
اهرم مالی	β_3 (LEV)	-۰/۳۹۶	۰/۱۰۴	-۳/۷۸۵	۰/۰۰۱۰
		آماره F		۱۳/۰۰۱	(۰/۰۰۰)
		سطح معناداری (Prob.)		۱/۹۰۱	
		آماره دوربین واتسون		۰/۶۸۲	
		ضریب تعیین (R^2)		۰/۶۶۲	
		ضریب تعیین تعدیل شده ($AdjR^2$)			

با توجه به نتایج آزمون مدل پژوهش، سطح معناداری آماره F (۰/۰۰۰) کمتر از سطح خطا بوده و کل مدل رگرسیونی معنادار است. آماره دوربین واتسون (۱/۹۰۱) در فاصله بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد بنابراین همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. با توجه به پایین بودن سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_1 نتایج آزمون نشان می‌دهد خوانایی گزارشگری مالی با همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری دارد. بنابراین H_0 پژوهش را می‌توان در سطح خطای ۵ درصد رد کرد. همچنین سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_2 نتایج آزمون نشان می‌دهد متغیر کنترلی اندازه شرکت با همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری دارد و سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_3 نتایج آزمون نشان می‌دهد متغیر کنترلی اهرم مالی با

همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری دارد. ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده نیز نشان می‌دهد که متغیرهای وارد شده در رگرسیون توانسته‌اند ۶۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند.

نتیجه‌گیری کلی

هدف پژوهش حاضر مطالعه تأثیر سطح مسئولیت اجتماعی بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه نشان داد که خوانایی گزارشگری مالی با همزمانی قیمت سهام رابطه منفی و معناداری دارد. در تفسیر این نتیجه باید نمود که اطلاعات پیچیده‌ای که برای رفع نیازهای استفاده‌کنندگان مربوط تلقی می‌شود، نباید به بهانه اینک درک آن برای برخی از استفاده‌کنندگان مشکل است، از صورت‌های مالی حذف شود؛ گرچه این‌گونه اطلاعات نیز باید تا حد امکان به‌گونه‌ای ساده ارائه شود. کیفیت گزارشگری مالی فقط در قالب اعداد بیان نمی‌شود و شامل متن نیز هست. بر این اساس، هرچه خوانایی صورت‌های مالی بیشتر باشد، کیفیت آن افزایش می‌یابد؛ در نتیجه به درک بهتر سرمایه‌گذاران منجر می‌شود. مدیران در گزارش‌های مالی، برخی اطلاعات را از استفاده‌کنندگان پنهان می‌کنند که نشان می‌دهد نمی‌توان انتظار داشت اطلاعات گزارش‌های مالی به‌گونه کامل در قیمت‌های سهام متبلور شود. در مواجهه با هزینه‌های بالای پردازش اطلاعات مرتبط با گزارش‌های سالیانه‌ای که خواندن و درک آن دشوار است، استفاده‌کنندگان آن سهام را بر مبنای اطلاعات بازار (و صنعت و کمتر با توجه به اطلاعات خاص شرکتی) دادوستد می‌کنند که پیامد آن افزایش همزمانی قیمت سهام است.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، جوانی قلندری، موسی، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر تخصص حسابرس بر کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۳، شماره ۲، صص ۱۳۷-۱۵۴.
- ✓ احمدی، آمنه، (۱۳۹۷)، رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش سالانه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشکده علوم اجتماعی.
- ✓ اشرف‌زاده، سیدحمیدرضا، مهرگان، نادر، (۱۳۸۷)، اقتصادسنجی پانل دیتا، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ اعتمادی، حسین، (۱۳۸۲)، تأثیر دیدگاه اخلاقی مدیران مالی بر کیفیت گزارش‌های مالی شرکت‌ها، نشریه اخلاق در علوم رفتاری.
- ✓ ایلخانی، نریمان، (۱۳۸۰)، عوامل ناکارایی بازارهای مالی، سرمایه: نشریه بررسی‌های مالی و سرمایه‌گذاری، شماره اول.
- ✓ برزگری خانقاه، جمال، عباسی، ابراهیم، قدفروشان، مریم، (۱۳۹۹)، بررسی اثر تعاملی ریسک مالیاتی و مسئولیت اجتماعی بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه دانش حسابداری، دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۱۵۹-۱۸۹.
- ✓ تالانه، عبدالرضا، (۱۳۸۶)، بررسی رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی، سود تقسیمی و سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۳۵.
- ✓ تجویدی، غلامرضا، (۱۳۸۴)، رده‌شناسی متن، سطح دشواری متن و ترجمه: رهیافتی برای انتخاب متون ترجمه، مطالعات ترجمه، شماره ۱۲.

- ✓ جهانخانی، علی و پارسائیان، علی، (۱۳۸۹)، مدیریت مالی، انتشارات سمت.
- ✓ حافظنیا، محمدرضا، (۱۳۸۴)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت.
- ✓ حساس‌یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی، مجله حسابداری رسمی، شماره ویژه.
- ✓ حمیدیان، محسن، وقفی، سیدحسام، سلیمانی، حجت، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین همزمانی قیمت سهام با توزیع ریسک سیستماتیک و غیرسیستماتیک بازده سهام، دوفصلنامه سیاست‌گذاری پیشرفت اقتصادی، دوره ۵، شماره ۳، صص ۹۱-۱۰۸.
- ✓ خاکی، غلامرضا، (۱۳۸۷)، روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی، نشر بازتاب.
- ✓ خانی معصوم آبادی، ذبیح اله، رجب دری، حسین، (۱۳۹۸)، رابطه ناخوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۴۱-۵۴.
- ✓ خانی معصوم آبادی، ذبیح‌اله، رجب دری، حسین، معتمد، سارا، (۱۳۹۷)، رابطه سطوح مختلف مالکیت مدیریتی، سهام شناور آزاد، نوسان‌پذیری بازده سهام و سن شرکت با همزمانی قیمت سهام، دوره ۹، شماره ۳۷، صص ۲۹۹-۳۲۰.
- ✓ خلیلی، حمزه، افشاری، مجید، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه تمرکز مالکیت نهادی و مدیریتی با همزمانی قیمت سهام، سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، حسابداری و اقتصاد دانش بنیان با تأکید بر اقتصاد مقاومتی، تهران.
- ✓ درخشان مهر، آرش، همدانلو، محمدرضا، (۱۳۹۷)، بررسی ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و همزمانی قیمت سهام با تأکید بر مالکیت نهادی، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره اول، شماره پنجم، صص ۲۷-۴۲.
- ✓ دلاور، علی، (۱۳۸۶)، روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، انتشارات ویرایش، تهران.
- ✓ دولو، مریم، امامی، علی، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه همزمانی قیمت سهام و نقدشوندگی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، مجله بورس اوراق بهادار، دوره ۸، شماره ۹، صص ۱-۱۲.
- ✓ رضایی، فرزین، (۱۳۹۰)، واکنش بازار متعاقب ارائه مجدد با تأکید بر عوامل مؤثر بر آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی کار، دانشکده علوم انسانی.
- ✓ رضائی پسته نوئی، یاسر، صفری گرایلی، مهدی، (۱۳۹۷)، خوانایی گزارشگری مالی و احتمال گزارشگری مالی متقلبان، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۴۳-۵۸.
- ✓ سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه، (۱۳۸۴)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگه، تهران.
- ✓ صالحی‌عمران، ابراهیم، (۱۳۹۱)، فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، بهار: سال چهارم، شماره دوم.
- ✓ عزتی، مرتضی، زهره داورزنی، (۱۳۷۶)، روش تحقیق در علوم اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- ✓ صیدی، حمید، (۱۳۸۴)، رابطه بین کیفیت سود و بازده سهام، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ✓ علی‌خانی، سمیرا، (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط بازده با سطح خوانایی گزارش‌های پیش‌بینی سود و گزارش‌های حسابرسی آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اداری، دانشگاه فردوسی، مشهد.
- ✓ Ajina A, Laouiti M, Msolli B. (2016). Guiding through the fog: Does annual report readability reveal earnings management?. *Research in International Business and Finance*. 2016;(38):509-516.
- ✓ Barnett A, Leoffler K. (1979). Readability of accounting and auditing messages. *Journal of Business and Technical Communication*. 1979;16(3):49-59.
- ✓ Blanco, B., & Dhole, S. (2017). Financial Statement Comparability, Readability and Accounting Fraud. AFAANZ Conference, Working Paper,

https://www.afaanz.org/openconf/2017/modules/request.php?module=oc_progra &
action=summary.php&id=4

- ✓ Chall JS, & Dale E. (1995). *Readability revisited, the new dale-chall readability formula*. 1st ed. Cambridge: Brookline Books;
- ✓ Cheng, C. S., Johnston, J. A. & Zhou, L. (2016). *Earnings Quality and Price Synchronicity: Industry-Wide and Firm-Specific Information*. Available at <http://ssrn.com/abstract=2280899>.
- ✓ Clarkson, M. (1995). A Stakeholder Framework for Analysing and Evaluating Corporate Social Performance. *Academy of Management Review*, 20(1), 92-118.
- ✓ Deegan, C. (2002). *Financial Accounting Theory*, Maidenhead: McGraw- Hill Education.
- ✓ Dreyer LG. (1984). Readability and responsibility. *Journal of Reading*. 1984;27(4):334-338.
- ✓ Durnev, A., Morck, B., Yeunge, P. Z. (2003). Does Greater Firm-Specific Return Variation Mean More or Less Informed Stock Pricing?, *Journal of Accounting Research*, 41(5): 797-836.
- ✓ Fakhfakh, Mondher. (2015). The readability of international illustration of auditor's report: An advanced reflection on the compromise between normative principles and linguistic requirements. *Journal of Economics", Finance and Administrative Science*, 20.
- ✓ Farooq, O. M., & ElBannan, M. A. (2018). Simultaneous determination of stock price synchronicity and dividend payout ratios: evidence from the ME.
- ✓ FASB (Financial Accounting Standards Board). (2010). *Statement of Financial Accounting Concepts No. 8. Conceptual Framework for Financial Reporting, Chapter 1, the Objective of General Purpose Financial Reporting, and Chapter 3, Qualitative Characteristics of Useful Financial Information*, Norwalk, CT: FASB.
- ✓ Faster, Oliver. (1986). Corporate governance: Sometheory and implications. *The Economic Journal*, 105, 430 (May): 678-689.
- ✓ Galli, D. G. (2013). *From Corporate To Shared Social Responsibility: Community Governance and Social Capital Creation Through Collaboration* "APPAM International.
- ✓ Geva, A. (2008). Three Models of Corporate Social Responsibility: Interrelationships between Theory", *Research, and Practice. Business and Society Review*. Vol. 113, PP. 1-41.
- ✓ Godfrey, P. C. & Hatch, N. W. (2007). Researching Corporate Social Responsibility: An Agenda for the 21st Century, *Journal of Business Ethics*, 70, 87-98.
- ✓ Gomes, A. (2005). Going Public without Governance: Managerial Reputation Effects" *Journal of Finance*, 55, pp. 615-646.
- ✓ Ho, S. S.M., Li, A. Y., Tam, K. & Tong, J.Y. (2018). Ethical image, Corporate social responsibility, and R&D Valuation, *Pacific-Basin Finance Journal*, PII: S0927 538X(16)30008-7, pp: 813.
- ✓ Johnston, J.A. (2015). *Accruals quality and price synchronicity*. Doctoral dissertation, United States, Louisiana Tech University.
- ✓ Kommunuri, J. (2016). *Audit Firm Industry Specialization, Discretionary accruals and Stock Price Synchronicity*. Doctoral dissertation, New Zealand, Auckland University of Technology.
- ✓ Lanis, R. & Richardson, G. (2013). Corporate social responsibility and tax aggressiveness: a test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 26, No. 1, pp. 75-100.
- ✓ Li, F. (2010). Textual Analysis of Corporate Disclosures: Survey of the Literature. *Journal of Accounting Literature*, Vol. 29, Pp. 143-165.

- ✓ McKinley, A. (2008). The drivers and performance of corporate environmental and social responsibility in the canadian mining industry Master Thesis, University of Toronto.
- ✓ Montil, M. (2008). The Corporate Role in a Changing Society: A Model of Sensemaking and of Firm Characterization” , PHD Thesis, Business School, Universitat Ramon Llull.
- ✓ Serafeim, George, Ioannou, Ioannis. & Cheng, Beiting. (2012). corporate Social Responsibility and Access to Finance. Strategic Management Journal, vol 35, Issue 1, pp 1-23.
- ✓ Severin WJ, & Tankard JW. (2018). Communication theories, Dehghan A, translator. 6th ed. Tehran: Tehran University Publications; 2018.
- ✓ Smith, M., & Taffler, R. (1992). Readability and Understandability: Different Measures of the Textual Complexity of Accounting Narrative. Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol. 5, No. 4, Pp. 84-98.
- ✓ Sungbeen, P., S. Sujin, and L. Seoki. (2019). Corporate social responsibility and systematic risk of restaurant firms: The moderating role of geographical diversification. Tourism management 59: 610-620.
- ✓ Turker D. (2009). Measuring Corporate Social Responsibility: A Scale Development Study Journal of Business Ethics 85 (4), 411-27.
- ✓ Utz, Sebastian. (2020). Stock synchronicity, stock price crash risk, and corporate social responsibility: Evidence from an international sample. www.ssrn.com.
- ✓ Zia, A. (2019). Determinants of stock price synchronicity in Pakistan. Master of Science in Management Sciences, Capital University of Science and Technology Islamabad.